

مقدمات علمی و عملی لازم در شکل گیری انقلاب جهانی حضرت مهدی

(عج)

فاطمه رضایی^۱

چکیده

بشر از روزی که پایه عرصه گیتی نهاده در آرزوی یک حکومت جهانی و سعادت بخش است و در راه رسیدن به آن تلاش و کوشش می کند در اندیشه مهدویت، لازمه انتظار ایجاد زمینه و مقدمات علمی و عملی لازم برای آماده کردن جامعه برای پذیرش انقلاب جهانی امام منتظر (عج) است. برای دستیابی به این مهم باید نخست، باور به وجود منجی و اعتقاد به ظهور ایشان و بر پایی انقلاب جهانی را داشت و سپس رفتار و گفتار و پندار با این اعتقاد و باور را نیز باید مورد توجه قرار داد. کسب معرفت از مولفه های مهم در مقدمات ظهور امام دوازدهم به شمار می رود. در صورت تحقق این امر می توان به دیگران نیز تسریعی داد تا به درک این مهم برسند. مقاله حاضر که به روش کتابخانه ای نوشته شده است به بررسی مقدمات علمی و عملی که لازمه ظهور امام عصر می باشد، پرداخته است.

کلیدواژه ها: مقدمات، علم، عمل، انقلاب جهانی.

^۱. طلبه سطح دو حوزه علمیه حضرت زینب (سلام الله علیها) سریش آباد

بی شک شناخت امام زمان(عج) مهمترین وظیفه‌ی هر انسان مسلمانی است و هر انسانی در برابر امام عصر خویش مسئول بوده و برای زمینه سازی ظهور آن حضرت رسالت خطیری برعهده دارد. در قرآن کریم ظهور مهدی موعود امری حتمی و مسئله‌ای اصیل و با سابقه چهارده قرن است که نه تنها رنگ کهنگی به خود نگرفته، بلکه هر لحظه سوز بشریت نسبت به وجود مقدس حضرت مهدی (عج) بیشتر می گردد. جامعه اسلامی نیز از این قاعده مستثنی نیست و برای ملاقات علمی از جمله مراجعه به عالمان و پیشرفت علم در زمینه سازی ظهور اهمیت قائل شده است. در آیات و روایات فراوانی توصیه به انتظارفرج شده و آن را افضل اعمال دانسته اند. در ذات مفهوم انتظار به معنای شیعی آن، تعهداتی نهفته است که پیروان را پایبند و تلاش در راه پیاده کردن آن مقید می سازد به عبارت دیگر گفتمان مهدویت، مأموریت های خاصی برای پیروان خود مشخص می کند که تلاش برای تحقق آنها، بخش مهمی از وظایف آنها را تشکیل می دهد. اظهار ارادت به محضر قلب عالم امکان، مهدی فاطمه (ع)، از یک سو نیازمند شناخت آن وجود مقدس و جایگاه ایشان در عالم هستی است و از سوی دیگر مستلزم شناخت خویشتن خویش و مسئولیت ها و وظایفی است که در قبال آن یگانه هستی بر عهده داریم. شناخت و آگاهی صرف، کافی نیست و اقدام عملی در پاسخ به انتظارات خالق هستی در طرح ریزی رابطه محب و محبوب لازم است. اقدام عملی نیز به تنهایی رساننده به مقصد نیست و انگیزش و نیت والا نیاز است.

در رابطه با موضوع مقدمات علمی و عملی ظهور منابع زیادی وجود دارد از جمله آنها :

۱- کتاب «سپیده امید» اثر سید حسین اسحاقی اشاره نمود. نویسنده در این کتاب به وظیفه علما در زمان غیبت و وظایف منتظران در عصر غیبت و وظایف منتظران جوان و... اشاره کرده است.

۲- کتاب «چشم‌اندازی به حکومت مهدی (عج). نویسنده در این کتاب به بررسی نقش عالمان و دانشمندان شیعه و قیام امام‌زمان و وضعیت اقتصادی جهان در عصر ظهور پرداخته است.

۳- کتاب «جهانی شدن و فرهنگ مهدوی» نویسنده در کتاب خویش به فرهنگ مهدوی و چشم‌انداز آینده بشر و چالش‌ها و فرصت‌های فرهنگ مهدوی در عصر جهانی شدن و جهانی ویژگی‌ها، ابعاد، پیامدهای آن اشاره نموده‌است.

مفهوم شناسی

مهدی:

- [ع] [مف] (ق. د. ی) هدایت شده، ارشاد شده، کسی که خداوند او را به سوی حق هدایت نموده. (عمید، ۱۳۹۴، ص ۱۱۳۷)

علمی:

- مص. [ع] (ع. ل) دانستن، یقین کردن || یقین، معرفت، دانش، علوم جمع. (همان، ص ۸۷۱)

انقلاب:

- مص. [ع] (ا. ق) برگشتن، برگشتن از حالی بحال دیگر، دگرگون شدن || آشوب و شورش. (همان، ص ۲۱۰)

جهان: عالم، از زمین و کرات آسمانی، دنیا، گیتی، کیهان، ماسوی الله. (حسینی دشتی، ۱۳۹۳، ج ۳، ص ۲۰۵۷)

جهانی:

منسوب و مربوط به جهان، آنچه مربوط بهمه جهان باشد. (عمید، ۱۳۹۴، ص ۴۷۹)

مقدمه:

- [ع] «مقدمه» (م. ق. د. م) اول چیزی، طلیعه، مطلبی که قبلا گفته شود برای فهم مطالب

دیگر، آنچه در ابتدای کتاب گفته می شود. (همان، ص ۱۱۱۰)

مقدمات:

کردارهای نخستین و رفتارهای نخستین و اموری که نخست وجود آنها لازم است.

(همان، ج ۷، ص ۵۲۹۳)

مهدی:

در اسلام، عنوان شخصیتی است که طبق احادیث متواتره از لسان پیامبراسلام، در آخرالزمان

ظاهر می شود و جهان را پر از عدل و داد می کند. و به عقیده شیعه وی امام دوازدهم است

که هم اکنون در قید حیات است و او فرزند امام حسن عسکری (ع) است که مدتی در اوایل

حیات خود غایب بود و به وسیله چهار نایب با شیعیان خود ارتباط داشت و پس از آن (به

غیبت کبری) غایب شد. و هر وقت خدا بخواهد آشکار می گردد. (همان، ج ۷، ص ۵۴۳۰)

عملی:

amali [=ع. 1yy] (ص نسب.) منسوب به عمل (ه. م.) ۱- آنچه که به عمل درمیاید.

۲- (فل) آنچه که بعمل وابسته باشد؛ مق. نظری . علمی. (معین، ۱۳۸۸، ج ۲، ص ۲۳۵۲)

انقلاب:

در لغت «برگشتن از حالی به حال دیگر، دیگرگون شدن، زیر و رو شدن، برگشتن، رجعت،

تغییر، تحول، تبدیل، شورش و بی آرامی» و در اصطلاح رایج جهان «شورش عده ای برای

واژگون کردن حکومت و ایجاد حکومتی نو» به منظور تغییرات اساسی و بنیادین در تمام نهاد ها، مناسبات، ساختارسیاسی و اجتماعی و جایگزینی سازمان نوین و مطلوب در چهارچوب اهداف و آرمانهای خاص. (حاج سید جوادی و دیگران، ۱۳۷۲، ج ۲، ص ۵۶۲)

انتظار از دیدگاه حضرت آیه الله خامنه ای

حضرت آیه الله خامنه ای (مدظله) وجود حالت انتظار را در دل آحاد مردم یکی از الطاف خداوند بر مردم ایران در دوران انقلاب میدانند. ایشان انتظار ظهور امام زمان (عج) را موجب زنده شدن روح انتظار فرج در جوامع بشری دانسته و می فرماید: انتظار به معنای اشتیاق انسان برای دسترسی به وضعی برتر و بالاتر است و این حالتی است که بشر همیشه باید در خود حفظ کند و پیوسته در حال انتظار فرج الهی باشد. همچنین به تلاش مستمر قدرت های شیطانی برای از بین بردن فروغ امید در دل انسانها اشاره کرده و می فرمایند:

مبنای کار قدرت های طاغوتی براین است که فروغ امید را در دل ها بمیرانند و همه امیدها را به یک نقطه مادی، یعنی پول و زخارف کم ارزش دنیا متمرکز کنند که سر رشته آن نیز در دست خود آنهاست. همه چیز را با حساب های کمی و پولی حساب می کنند و معنویات را از حساب خارج می کنند و به ویژه می کوشند که آن آینده موعود را از چشم ملت ها دور نگه دارند، اما ملت ها باید امیدوار باشند تا این اراده تکوینی الهی تحقق پیدا کند. (همان، ص ۹۸ و ۹۹)

امام خمینی (ره) نیز درباره ی منتظران می فرمایند:

الف) یک دسته می گفتند... که ما کار نداشته باشیم به اینکه در جهان چه می گذرد، برای جلوگیری از این امور هم خود حضرت بیایند ان شاءالله درست می کنند.

وقتی که انتظار فرج والاترین نوع عبادت به شمار می آید، دعا برای فرج نیز زیباترین جلوه انتظار به حساب می آید و اصل دعا گرمی ترین و محبوب ترین چیزها در نزد خداست و تأثیر آن در تغییر دادن تقدیر است. چنانکه در روایات پیامبر اکرم (ص) آمده است:

أَكْثَرُ مِنَ الدَّعَا فَإِنَّ الدَّعَا يَرُدُّ الْقَضَاءَ

زیاد دعا کن، زیرا دعا قضای الهی را باز می گرداند. (اسحاقی، ۱۳۸۰، ص ۱۲۵ و ۱۲۶)

دعا در سلامتی حضرت، مؤثر است؛ زیرا آن حضرت به این سبب که انسان است و در همین عالم زندگی می کند، در معرض آفات و بلاها است و دعا می تواند در دور کردن بلاها و مرض ها از وجود عزیزش مؤثر باشد؛ همان گونه که می تواند در بهبود بیماری اثر داشته باشد. این، با اراده خدا مبنی بر سلامتی امام، منافاتی ندارد؛ زیرا اراده خدا از طریق اسباب اعمال می شود و دعا، از مهم ترین وسیله ها و سبب ها برای جریان اراده خدا در زندگی است. همچنین آنچه که اراده الهی بر آن تعلق گرفته حفظ جان حضرت از مرگ است و این منافاتی با بیماری جسمی حضرت ندارد. (جمعی از محققین مرکز تخصصی مهدویت، ۱۳۸۸، ص ۹۲ و ۹۳)

۶- سنخیت داشتن با امام زمان (عج)

سرباز امام زمان بودن سنخیت می خواهد، سنخیت و هماهنگی با امام در عدالت، تقوا و... در این راستا هم باید تمرین عملی داشت و هم تمرین فکری، اما تمرین عملی، باید عوام و خواص به عدل عادت کنند و گرنه تحمل حکومت مهدی (عج) بر آنها سخت خواهد بود. مسلماً در زمان حضرت هر کسی در مکان و جایگاه شایسته خود می نشیند، همه باید این نوع آمادگی را پیدا کنند، یعنی خودشان را به عدل و قسط بیارایند. این که می بینیم امام راحل فقط یک خانه کوچک در قم داشتند، معلوم می شود که ایشان خودشان را برای ظهور آماده کرده بودند. مرحوم حاج شیخ عبدالکریم حائری با اینکه مبالغ زیادی از وجه شرعی در اختیار داشتند، اما همیشه با همان عبای پاره سر درس حاضر می شدند، این یعنی همان تمرین عملی.

۷-انتظار فرج

انتظار فرج یک تمرین فکری است. «افضلُ أعمالِ أُمَّتِي، انتظارُ الفَرَجِ من الله عزَّوجلَّ». انتظار فرج باید همیشه شعار شیعه باشد؛ یعنی ما باید همواره یکدیگر را به انتظار و یادآوری فرج و ظهور امام دعوت کنیم. چرا پیشینیان ما روزهای جمعه با ادب و سلاح از شهر خارج می شدند.

این یک کار نمادین و تمثیلی بود، برای این که یادشان نرود که فرج و ظهوری در راه است. (اسحاقی، ۱۳۸۰، ص ۴۱)

انتظار الفرج من اعظم الفرج، در انتظار فرج بودن از بزرگترین فرج است.

انتظار ظهور امام زمان علیه السلام علامات و نشانه هایی دارد که با حفظ آنها مصداق خارجی پیدا می کند:

اول- اینکه شخص منتظر همانند همه منتظران فکر و ذکرش متوجه فرد مورد انتظار باشد و او را از یاد نبرد.

دوم- کسی که انتظار فرج حضرت مهدی علیه السلام را دارد باید سعی و تلاش کند که قبل از ظهور آن گرامی خود را اصلاح کند، از گناه توبه نماید و به اعمال صالحه و رفتار پسندیده خود را زینت بخشد تا لیاقت و شایستگی مصاحبت و درک حضور حضرت را پیدا کند.

سوم- انتظار بدان معنی نیست که دست روی دست بگذاریم و هیچ گونه احساس مسولیت نکنیم و بگوییم که آقا تشریف می آورند و کارها را درست می کنند و بدون شک منتظر واقعی کسی است که تا می تواند امر به معروف و نهی از منکر نماید، جلوی ظلم و بیداد را بگیرد و به بهانه انتظار از هیچ تلاش و جهاد در راه سازندگی خود و جامعه کوتاهی ننماید. (ارفع، ۱۳۸۷، ص ۲۱)

نتیجه گیری

مسئله ظهور منجی از امور مسلم، و مورد اتفاق ادیان است و امری اصیل و حتمی می باشد. باور قلبی به ظهور امام زمان و اینکه با اتفاق افتادن ظهور، همه درد و غم ها و بی عدالتی و ستم ها از جامعیت بشریت رخت بر می بندد و انسان یک جامعه آرمانی را تجربه می کند از امور لازم است. برای واقع شدن این امر مقدماتی لازم است که مهم ترین آنها انتظار و معرفت داشتن نسبت به امام و دعا کردن برای تعجیل در فرج است اما به اینها نباید بسنده کرد و باید خود را از هر جهت، از شناخت خود و تقویت دین و رسیدن به پارسایی و تقوا گرفته تا امر به معروف و نهی از منکر و تقویت بُعد اخلاقی و دیگر ابعاد انسانی که در زمینه سازی ظهور بسیار حائز اهمیت است آماده نمود تا انسانها را به سر مقصد برساند.

منابع و مأخذ

قرآن کریم

۱- ارفع، سید کاظم، سیره عملی اهل بیت (حضرت امام مهدی(عج)، تهران، فیض کاشانی، هفتم، ۱۳۸۷ ه. ش.

۲- اسحاقی، سید حسین، سپیده امید، قم، بوستان کتاب، پنجم، ۱۳۸۰ ه. ش.

۳- الهی نژاد، حسین، مهدویت پژوهی، قم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی وابسته به دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، اول، ۱۳۹۵ ه. ش.

۴- برزگر، مجتبی، تشریف بانوان به محضر امام زمان، قم، صلوات، اول، ۱۳۹۳ ه. ش.

۵- جمعی از محققین مرکز تخصصی مهدویت، آفتاب مهر (پرسش ها و پاسخ های مهدوی)، بی جا، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود(عج)، سوم، ۱۳۸۸ ه. ش.

۶- حسینی دشتی، سید مصطفی، معارف و معاریف، تهران، سپید موی اندیشه، اول ۱۳۹۳ ه. ش

۷- حاج سید جوادی، احمد صدر، دایرةالمعارف تشیع، تهران، سازمان دایرةالمعارف تشیع، دوم، ۱۳۷۲ ه. ش

۸- خمینی، روح الله، صحیفه نور، بی جا، ۱۳۶۹ ه. ش

۹- طبسی، نجم الدین، چشم اندازی به حکومت حضرت مهدی(عج)، قم، موسسه بوستان کتاب، یازدهم، ۱۳۸۶ ه. ش

۱۰- عبدی چاری، مرتضی، معجم مهدویت، تهران، اندیشه ظهور، اول، ۱۳۹۰ ه. ش

۱۱- عمید، حسن، فرهنگ عمید، تهران، امیرکبیر، چهل و یکم، ۱۳۹۴ ه. ش.

۱۲- غلامی و دیگران، علی، زن منتظر و منتظر پروری، قم، نشر مولفه (موسسه علمی فرهنگی زنان منتظر)، نهم، ۱۳۸۹ ه. ش

۱۳- قدرتی، نورالله، امر به معروف و نهی از منکر فریضه عظیم و وظیفه همگانی، قم، انتشارات مشهور، اول، ۱۳۹۳ ه. ش

۱۴- متقی زاد، زینب، **جهانی شدن و فرهنگ مهدوی**، بی جا، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود، دوم، ۱۳۹۰ ه ش

۱۵- محسنی دایکندی، محمد عظیم، **رجعت در عصر ظهور**، قم، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود، سوم، ۱۳۹۰ ه ش

۱۶- محرمی، غلام حسن، **تاریخ تشیع**، قم، مرکز نشر هاجر(وابسته به مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران)، چهارم، ۱۳۹۵ ه ش

۱۷- معین، محمد، **فرهنگ فارسی**، تهران، امیر کبیر، بیست و ششم، ۱۳۸۸ ه ش

۱۸- موسوی اصفهانی، مکیال المکارم، تهران، انتشارات اکرام، ۱۳۹۳ ه ش

۱۹- نکوئی سامانی، مهدی، **آسیب شناسی دین و معرفت دینی**، قم، موسسه بوستان کتاب، اول، ۱۳۸۹ ه ش

۲۰- میرخلف زاده، علی، **داستانهایی از فضیلت علم**، قم، انتشارات محمد و آل محمد (ص)،

<http://www.ghbook.ir/book/440۱۳۸۲>